

rende Modsatning til det, der i selve de Lande, hvor Katholicismen hører hjemme, i andre Henseender er gjældende, saa at det maa være en stærk kirkelig Ordning, der har kunnet holde sammen paa Kirkens Medlemmer under saadanne Forhold. Da Protestantismen reiste sig imod Katholicismen, saae vi den reformeerte Kirke strax antage det Princip, at der maatte være en stærk Enhed i Kirken, for at den kunde staae fast og stærk. Calvin udviklede dette Princip; han slap Menigheden ind, hvor der tidligere kun var Geistlighed; han dannede Menighedsraad, Presbyterier og almindelige Forsamlinger, der fik Raadighed i kirkelige Anliggender, der fremkaldte en stor Selvstændighed i de reent kirkelige Forhold over for Staten og udviklede et kirkeligt Liv, som vistnok Enhver, der har seet nærmere ind i Forholdene, maa føle Betydningen af. I den lutheriske Kirke er Forholdenes Udvikling anderledes, hvad enten det nu hidrører fra Luthers, den store Reformators, eiendommelige Opfattelse af Forholdet, eller at han ikke har kunnet paa eengang løse to vigtige Opgaver, og det især, fordi han væsentlig har maattet støtte sig til Fyrstemaagten. Hvorledes det nu er eller ikke er, saameget er vist, at Myndigheden fra Paven er traadt over i Fyrstens Hænder, saaledes at det er den verdenslige Magt, der træder frem og ordner de kirkelige Forhold, saaledes at disse bestyres af verdenslige, juridiske Collegier. Dette har havt til følge, at Kirkestyrelsen lidt efter lidt tabte sit rette Præg; at den blev mere en Politimagt end en Kirkemagt; at den, hvor dens verdenslige Myndighed var i Fare, træder skarpt op; at den tager sig af Stolevæsenet v. s. v., men derimod tillægger Kirkevæsenet langt mindre Betydning, saaledes at Læreren havde ubetinget Frihed, og at han, naar han blot i Navnet hørte til den lutheriske Kirke, uden Hindringer kunde lære alt Andet end den evangeliske lutheriske Lære, uden at nogen Magt traadte op derimod. Det var dette Forhold, der virkede trykkende; det gjorde, at den ene vægtige Stemme efter den anden reiste sig inden 1848 for at faae det forandret, og jeg troer, at Alle, der tænkte over disse Forhold, nærrede et almindeligt Ønske om en For-

andring. See vi hen til de Forhandlinger, som fandt Sted paa den grundlovgivende Rigsforsamling, saa ville vi finde, at Mænd som Münster og Tage Müller arbejdede sammen med Mænd som Clausen og Grundtvig; at Mænd, der fra visse Sider havde Betænkelighed ved Kirkeforholdenes Ordning, samstemte deri, at Kirkens Forfatning maatte ordnes. Vi see saaledes, at den ærede Rigsdagsmand for Holbek Amts 2den Valgkreds (Tscherning) og ligeledes den ærede Rigsdagsmand for Svendborg Amts 6te Valgkreds (S. A. Hansen) stemte derfor, om de end havde store Betænkeligheder ved en forudgaaende Synode (Tscherning: Efter at vi havde taget Braadden bort!); jeg veed ikke, hvorvidt det kan siges, at der var taget nogen Braad bort; det var en forudgaaende geistlig Forsamling med det affrækkende Navn „Synode“, der vakte Betænkelighed; det Spørgsmaal forelaa nu egentlig ikke, og en Protest, der blev fremsat fra de ærede Medlemmers Side, fik ingen Indflydelse paa Hovedsagen: at Folkelirkens Forfatning skal ordnes ved Lov. Der er ogsaa fra den Tid udtalt fra meget vægtige Stemmer, som nu ere Modstandere af Kirkeforfatningen, at en saadan Lovordning burde finde Sted. Vi see saaledes, at Sjællands Biskop i 1851 udtalte sig for en Ordning af Kirkeforfatningen, og fremsatte Forslag til en saadan Ordning. Han yttrede, hvad jeg med den høitærede Formands Tilslættelse skal tillade mig at oplæse: „Den lutheriske Kirke har i Principet altid forbeholdt sig sin Ret til kirkelig Selvbestyrelse, ja, har anerkjendt (ved sin Lære om de Christnes almindelige Præstedømme), at ogsaa Menigheden bør have Andeel i den“. Efterat flere Conventer havde udtalt sig i samme Retning, kom den allernaadigt befittede Kirkecommission sammen; i den sad Medlemmer af forskellige kirkelige Synsmaader. Den store Majoritet i Commissionen udtalte sig for en Kirkeforfatning; paa Majoritetens Side stod der blandt Andre den nuværende Cultusminister, Fenger, Rørdam, Clausen, alle disse vare enige i, at Tiden nu var kommen til at skabe en Kirkeforfatning. Nu har Forholdet væsentlig forandret sig; Sagen har været bragt